

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı Sayın İbrahim Yumaklı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Rahmi Aşkın TÜRELİ
İzmir Milletvekili

8/13034 sayılı yazılı soru önergeme süresi içinde cevap verilmediği için önergemi yeniliyorum.

AKP döneminde tarımsal destekleme ödemelerinin milli gelir içindeki payının 2006 yılında çıkan 5488 Sayılı Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesinde en az yüzde 1 olacağı hükme bağlanmış olmasına rağmen yıllık ortalama binde 4 civarında gerçekleştiği, bununla birlikte son yıllarda binde 2'ler seviyesine gerilediği görülmektedir. Nitekim 2024 Yılı Programında tarımsal desteklemeye ayrılan tutar 91,6 milyar lira olup, GSYH'nın binde 2,2'sine tekabül etmektedir.

Bu çerçevede, 5488 Sayılı Tarım Kanunu'nun 21. maddesi hükmünün 2007 yılından itibaren uygulanması halinde tarıma aktarılması gereken kaynağın 2007-2024 döneminde 1 trilyon 211 milyar lira olduğu, buna karşılık aynı dönemde tarım bütçesinin 358,4 milyar lira olarak gerçekleştiği; dolayısıyla yasa hükmüne rağmen 852,4 milyar liranın tarım kesimi üreticilerine aktarılmadığı açıkça ortadadır.

Konuya ilişkin olarak sabit fiyatlarla yapılan analiz üreticiye yapılan eksik ödemenin daha yüksek bir tutar oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Buna göre, 2007 yılından bu yana üreticiye her yıl yapılan ödemenin ilgili yılın tarım ürünleri üretici fiyat endeksi ile artırılarak 2024 yılı fiyatlarına çekilmesi ile yapılan hesaplamada, 2007-2024 döneminde tarıma yapılan eksik ödemenin, 2024 yılı Nisan ayı fiyatlarıyla 3,5 trilyon lira olduğu görülmektedir.

Öte yandan, Merkezi Yönetim Bütçesinin TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda yapılan görüşmeleri sırasında tarafınızdan dile getirilen tarımsal desteklemelere ilişkin yüzde 1'ler oranındaki OECD rakamının 5488 Sayılı Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesinde düzenlenen tarımsal destekleme ödemeleri ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Zira bu kâğıt üzerinde görünen, hesabi bir destek olup, tarım üreticisine verilen maddi bir destek değildir. OECD hesabı belli başlı ürünler için dünya fiyatlarıyla yurt içi fiyatları arasındaki farkın bu ürünlerin üretim miktarlarıyla çarpılarak yapılmaktadır. Eğer bir ülkedeki yurtiçi fiyatlarla dünya fiyatları arasında fark varsa destek miktarı da otomatik olarak yüksek gözükmemektedir. Bununla birlikte, bu hesaplama o ürünü üretmek için kullanılan girdilerin yurtiçi fiyatlarıyla dünya fiyatları arasındaki farkı dikkate almamaktadır. Daha önce verilerle ortaya konulduğu üzere Türkiye, mazot, gübre gibi temel girdilerde dünyanın en pahalı ülkelerinden biri konumundadır.

Diğer taraftan, OECD hesabına göre Türkiye'nin tarıma verdiği desteğin milli gelir içindeki payı da AKP döneminde gerilemiştir. Nitekim söz konusu destek, 2002 yılında yüzde 3,6 iken 2023 yılında yüzde 1'e gerilemiştir. Bu durum da AKP döneminde girdi maliyetleri

katlanan çiftçi ve hayvancının tarımda arz ve talebin egemen kılınması söylemi altında nasıl sahipsiz bırakıldığının somut bir göstergesidir.

Bu bilgiler ışığında;

- 1- AKP döneminde tarımsal destekleme ödemelerinin milli gelir içindeki payının 2006 yılında çıkan 5488 Sayılı Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesinde en az yüzde 1 olacağı hükme bağlanmış olmasına rağmen tarımsal destek miktarının ortalama binde 4'ler seviyesinde kalmasının sebepleri nelerdir?
- 2- Son yıllarda tarımsal destekleme ödemelerinin milli gelir içindeki payının daha da düşerek binde 2'ler seviyesine gerilemesini nasıl açıklıyorsunuz?
- 3- 5488 Sayılı Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesinin 2007 yılından itibaren uygulanması halinde tarıma aktarılması gereken kaynağın 2007-2024 döneminde 1,2 trilyon lira olması gerekirken, aynı dönemde tarım bütçesinin 358,4 milyar lira olarak gerçekleşmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 4- AKP hükümetlerinin 5488 Sayılı Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesi hükümlerine uymaması sonucunda 2007-2024 döneminde tarım üreticisine verilmeyen cari fiyatlarla 852,4 milyar lirayı ödemeyi düşünüyor musunuz?
- 5- Tarım üreticisine ödenmesi gerektiği halde ödenmeyen tarımsal destekleri gözden kaçırmak ve kamuoyunun kafasını karıştırmak amacıyla, kâğıt üzerinde görünen hesabi bir destek olup, tarım üreticisine verilen maddi bir destek olmayan OECD hesaplamalarını kullanmayı etik buluyor musunuz?
- 6- OECD hesaplamalarına göre, Türkiye'nin tarıma verdiği desteğin milli gelir içindeki payının 2002 yılında yüzde 3,6 olan seviyesinden 2023 yılında yüzde 1'lere gerilemesini nasıl yorumluyorsunuz?
- 7- Mazot, gübre, zirai ilaç gibi temel girdi fiyatları açısından Türkiye ile OECD ülkelerinin karşılaştırılması durumunda ortaya çıkan tablo nasıldır?
- 8- Söz konusu rakamların da ortaya koyduğu gerçek, AKP döneminde girdi maliyetleri çok yüksek oranlarda artan çiftçi ve hayvancının tarımda arz ve talebin egemen kılınması söylemi altında nasıl sahipsiz bırakıldığının somut bir göstergesi değil midir?